

A Hodebertia testalis (Fabricius, 1794) új tűzmoly Magyarországon

Hodebertia testalis (Fabricius, 1794) a new species in Hungary
(Lepidoptera: Crambidae)

Lévai Szabolcs, Kelemen István & Majláth Imre

Abstract: *Hodebertia testalis* (Fabricius, 1794) is a species from the *Crambidae* family and widespread in the subtropical and tropical areas of Africa and Eurasia. Beside the Mediterranean regions in Europe, this moth has been only found in the southern British Isles. No observations are known from Central and Eastern Europe. It spreads to the north parts of Europe on occasion. Present paper shows the first known occurrence of *H. testalis* from Hungary, Central Europe. The invasive *Asclepias syriaca* as main host plant as well as other minor host plants are also widespread in Hungary. This record can be regarded as a northern stepping stone of *H. testalis*.

Keywords: Microlepidoptera, Crambidae, *Hodebertia testalis*, migratory species, new record, Hungary.

Author's addresses:

Lévai Szabolcs | H-5400 Mezőtúr, Kossuth tér 3-5. I/7., Hungary.

E-mail: levai.szabi@gmail.com

Kelemen István | H-5310 Kisújszállás, Béke utca 52., Hungary.

E-mail: kelemenistvan85@gmail.com

Majláth Imre | H-2462 Martonvásár, Brunszvik utca 2., Hungary.

E-mail: imremajlath@gmail.com

Summary: *Hodebertia testalis*, a *Crambidae* species is widely distributed in the paleotropical areas. Beside Southern Asia and India, through the Middle East and the Mediterranean region as well as in Africa its range is limited by the Atlantic Ocean and the Alps. In the west, it was recorded in the Scilly-islands, and in north, in France and Switzerland. The polyphage caterpillars have a wide range of host-plants from the *Asclepiadaceae*, *Euphorbiaceae* and the *Salicaceae* families. A new observation was affirmed in Hungary, Central Europe. One, well-developed specimen of this moth was observed in Mezőtúr, on the Great Hungarian Plain in 13.10.2013 by Szabolcs Lévai. The moth laid on the wall of an apartment house in the center of Mezőtúr 30 cm above the ground level. The upper wingspan is 29 mm. The good condition of the imago suggesting that it may hatched locally. All of those plants which belong to the host-plants families of this moth can be found in Hungary. Consequently, further future occurrences of *H. testalis* can be expected from Hungary and Central Europe.

Bevezetés – Introduction

Magyarországon legutóbb – a *Crambidae* családból – Fazekas (2010) az *Agriphila latistria* előfordulásának kérdését tárgyalta. Mezőtúrról és környékéről 2010 óta a *Crambidae* családból 79 faj került elő, melyből három a hazai faunára újként leírt [*Chilo suppressalis* (Walker, 1863), *Pseudobissetia terrestrellus* (Christoph, 1885), *Ancylolomia tentaculella* (Hübner, 1796)] (Fazekas et al. 2012, Fazekas & Lévai 2011). 2013-ban sikerült a *Hodebertia testalis*-t is megfogni Mezőtúron. A faj hazánkból eddig nem volt ismert. A faj Slamka (2010) munkája alapján egyértelműen determinálható volt. Az egyed szinte hibátlan állapota utalhat arra, hogy valószínűleg hazánkban, a Nagykunságban fejlődhetett ki. A preparált egyed Lévai Szabolcs magángyűjteményében (Mezőtúr) található. A *Hodebertia testalis* (Fabricius, 1794) a *Crambidae* (fűgyökérrágó molyfélék) családjának *Spilomelinae* alcsaládjába tartozik (Leraut 2003). Jelen közlemény a *H. testalis* első ismert, hazai észleléséről szól.

Eredmények – Results

Hodebertia testalis (Fabricius, 1794)

Palpita testalis Fabricius, 1794; Entomologia systematica emendata et aucta. Secundum classes, ordines, genera, species adjectis synonymis, locis, observationibus, descriptionibus 3 (2): 227. Locus typicus: “India orientali”.

Synonyma: *Botys perpendicularis* Duponchel, 1833; *Botys incoloralis* Guenee, 1859; *Margaronia putrescens* Meyrick, 1934. Javasolt magyar név: *selyemkóró tűzmoly*.

Diagnózis – Diagnosis: A fogott példány elülső szárnyfesztávolsága 29 mm, amely megfelel az irodalmi adatoknak. Méretben és megjelenésében leginkább a *Palpita vitrealis* (Rossi 1794) fajra emlékeztet, a szárnyak alapszíne azonban vajszi-
nű, szegélytere barnássárga, az elülső szárnyon két, a hátulsón egy cikcakkos sűrű-
ke harántszívallyal és foltokkal. A fej, az előtor és az elülső szárnyak töve barna, a tor
vajszi-
nű, a potroh barnássárga. A csáp fonalas.

Biológia és elterjedés – Biology and distribution: A polifág hernyók na-
gyobb részben selyemkórófélékkel (*Asclepiadaceae*) és kutyatejfélékkel (*Euphor-
biaceae*) táplálkoznak, de fűzfajokon (*Salicaceae*) is sikeresen nevelték őket
(Franquinho Aguiar & Karlsholt 2006). Júliustól novemberig repül.

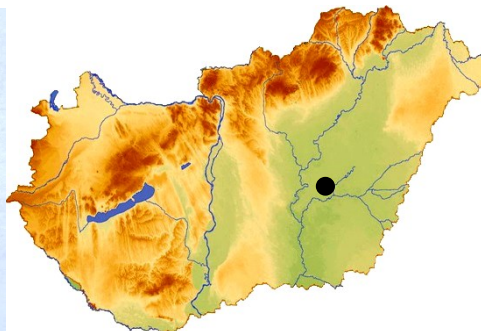
Trópusi faj, elterjedésének súlypontja Afrika déli és keleti részére tehető. Meg-
található ugyanakkor Gambiában, Tunéziában és a földrajzilag szintén Afrikához
sorolható Szent Ilona-szigetén. Előfordul továbbá a Közel-Keleten, DK-
Ázsiában, Japánban és Ausztrália Queensland tagállamában. Mathew (2006) az
indiai *Pyralida* faunát bemutató munkájában *Pyrausta testalis* néven található meg.

Európában sok adata származik a mediterrán térségből (Spanyolország, Portu-
gália, Olaszország, Franciaország, Kanári-szigetek, Madeira, Málta, Görögország,
Svájc, Horvátország) (Franquinho Aguiar & Karsholt 2008, Leraut 2003), azon-
ban ennél északabbi előfordulása alkalomszerű. A Nagy-Britanniához tartozó
Scilly-szigeteken 2006-ban egyetlen alkalommal észlelték (Kimber 2014), azonban
az Egyesült Királyság déli területének más, enyhébb éghajlatú részeiről
(Hampshire, Wight-sziget) nem került elő.

1. ábra. *Hodebertia testalis*, imágó: Mezőtúr, 2013. 10. 10. | leg. et fotó Lévai Sz.

Figure 1. *Hodebertia testalis*, imago: Hungary, Mezőtúr, 10. 10. 2013 | leg. et foto Sz. Lévai

2. ábra. A *Hodebertia testalis* első lelőhelye Magyarországon: Mezőtúr

Figure 2. First locality of *Hodebertia testalis* in Hungary: Mezőtúr

Vándorlásra hajlamos faj, Közép-Európában alkalmi vendégként megjelenhet, leginkább ősszel. A mediterrán régiótól északra nem ismert. Az Orosz Föderáció területén még nem sikerült megfigyelni (Sinev 2008, Sinev S. Yu. 2014, pers. comm., 09 october). Románia területén, illetve térségéből sem került elő eddig a faj (Székely L. 2014, pers. comm., 10 october). Hazai előfordulása mostanáig szintén nem volt ismert. Pastorális (2011) hazai molyfaunát leíró listájában sem szerepel.

Új adata Magyarországon – New record in Hungary: Mezőtúr, 2013.10.10. | leg. et coll. Lévai Sz. (A példány 16 órakor került elő egy társasház bejárati ajtaja mellől, mintegy 30 cm-re a talaj felett.)

Jegyzetek – Remarks: Hernyójának fő tápnövénye a selyemkóró (*Asclepias syriaca* L.), amely egy agresszíven terjedő, Észak-amerikai eredetű inváziós növény. Ez a növény Magyarországon főleg a Duna-Tisza közének homokterületein elterjedt, ahol az élőhelyek – általában emberi – bolygatása után gyorsan megjelenik. Az ország más részein, például a Tiszántúlon inkább folyók és csatornák mentén jelenik meg és a terjedő képessége is jóval gyengébb. A selyemkóró terjedésének sebességével szemben meglehetősen kevés károsítója akad, melyek csökkenthetnék az invázió sebességét. A hazai őshonos ízeltlábú fogyasztói közé csak néhány faj tartozik [*Spilosthetus* (= *Lygaeus*) *equestris*, kendermagbarkó (*Peritelus familiaris*), közönséges pejbogár (*Omophlus proteus*), pontozott repülőszöcske (*Phaneroptera nana*), *Aphis nerii*], melyek azonban polifágok is (Bagi 1999, Horváth et al. 2004).

A növény, illetve tejnedve is mérgező, melyre a *H. testalis* mellett még a bűzpillefélék alcsaládjába (*Danainae*) tartozó lepkefajok is ellenállóak (Holzinger et al. 1992, Mebs et al. 2005). A faj hernyói más, az *Asclepiadaceae* családja tartozó fajokat is fogyasztanak. Az egyik ilyen tápnövény például a szubtrópusi – trópusi elterjedésű *Pergularia daemia* szőlőfaj, amely az ott élő *H. testalis* populációk egyik jellegzetes tápnövénye.

A *H. testalis* jövőbeli felbukkanása a selyemkóróval fertőzött hazai területek bármelyikén várható lehet. A selyemkóró mellett a szakirodalom azonban az

Euphorbia, illetve a *Salix* fajokat is megemlíti tápnövényként. Mivel a két növény-családba tartozó fajok közül Magyarországon több is előfordul, a faj későbbi előkerülésének tápnövénykínálat szempontjából nem valószínű, hogy akadályt mérülne fel.

A *H. testalis* mezőtúri adata a hazai molylepke faunára nézve új adat. A fajnak – egyik fontos tápnövénye alapján – a selyemkóró tűzmolyt nevet javasoljuk.

Köszönet – Acknowledgements: Köszönetet mondunk Fazekas Imrének (Komló) a kézirat szövegének kiegészítéséért és szakmai észrevételeiért.

Irodalom – References

- Bagi I. 1999: A selyemkóró (*Asclepias syriaca* L.) – Egy invazív faj biológiája, a védekezés lehetőségei. – *Kitaibelia* 4 (2): 289–295.
- Fazekas I. 2010: Az *Agriphila latistria* (Haworth, 1811) magyarországi előfordulásáról | Review of the Hungarian data of *Agriphila latistria* (Haworth, 1811) (Lepidoptera: Crambidae). – *Microlepidoptera.hu* 2: 2–3.
- Fazekas I. & Lévai Sz. 2011: A *Chilo luteellus* (Motschulsky, 1866), a *Ch. suppressalis* (Walker, 1863) és a *Pseudobissetia terrestrellus* (Christoph, 1885) magyarországi előfordulásáról | On the occurrence of *Chilo luteellus* (Motschulsky, 1866), *Ch. suppressalis* (Walker, 1863) and *Pseudobissetia terrestrellus* (Christoph, 1885) in Hungary (Lepidoptera: Crambidae). – *Microlepidoptera.hu* 3: 29–35.
- Fazekas I., Buschmann F. & Schreurs A. 2012: Hét új molylepke faj Magyarországon | Seven new moths species in Hungary (Lepidoptera: Tineidae, Bucculatricidae, Lyonetiidae, Blastobasidae, Coleophoridae). – *Microlepidoptera.hu* 4: 1–14.
- Franquinho Aguiar A. M. & Karsholt O. 2008: Lepidoptera. in: Borges, P.A.V., Abreu C., Aguiar A.M.F., Carvalho P., Jardim R., Melo I., Oliveira P., Sérgio C., Serrano A.R.M., Vieira P. (eds.): *Listagem dos Fungos, Flora e Fauna Terrestres dos Arquipélagos da Madeira e Selvagens*. – *Direcção Regional do Ambiente da Madeira e Universidade dos Açores* pp. 339–345.
- Franquinho Aguiar A. M. & Karsholt O. 2006: Systematic Catalogue of the Entomofauna of the Madeira Archipelago and Selvagens Islands Lepidoptera. – *Boletim do Museu Municipal do Funchal* 1 (9): 5–139.
- Holzinger F., Frick C. & Wink M. 1992: Molecular basis for the insensitivity of the Monarch (*Danaus plexippus*) to cardiac glycosides. – *FEBS Letters* 314 (3): 477–480.
- Horváth Z., Hatvani A. & Škorić D. 2004: New data on the biology of the red spotted bug (*Spilostethus* [= *Lygaeus equestris* L., Het., Lygaeidae] causing the achene greening in confectionery sunflower. – *Helia* 27 (41): 181–188.
- Kimber I. 2014: 1408a *Hodebertia testalis*. UKmoths. – <http://ukmoths.org.uk/> [visited 08.10.2014].
- Leraut P. J. A. 2003: Contribution à l'étude des Lépidoptères de la Brie occidentale (Insecta Lepidoptera). – *Alexandria* 22: 3–237.
- Mathew G. 2006: An inventory of Indian Pyralids (Lepidoptera: Pyralidae). – *Zoos' Print Journal* 21 (5): 2245–2258.
- Mebs D., Reussa E. & Schneider M. 2005: Studies on the cardenolide sequestration in African milkweed butterflies (Danaidae). – *Toxicon* 45: 581–584.
- Pastorális G. 2011: A Magyarországon előforduló molylepkefajok jegyzéke, 2011 | A checklist of the Microlepidoptera occurring in Hungary, 2011 (Lepidoptera, Microlepidoptera). – *Microlepidoptera.hu* 3: 37–136.
- Sinev S. Yu. 2008: Crambidae. In: Sinev S. Yu. (ed.): *Catalogue of the Lepidoptera of Russia*. – St. Petersburg–Moscow, KMK Scientific Press, pp. 187–206.
- Slamka F. 2010: Pyraloidea (Lepidoptera) of Central Europe/Mitteleuropas. – Bratislava, 176 p.